

## Likvidace dolu Kohinoor

### Liquidierung der Grube Kohinoor

Aus dem Grund der Senkung des Braunkohlevertriebs, besonders der hochwertigen Siebsorten, entschloss die Leitung der MUS, a.s., die Kohleförderung auf einigen ihrer Lokalitäten zu reduzieren und die Sicherung, bzw. Rückgang einiger wirtschaftlich ungünstigen Förderbetriebe zu beginnen. Damit soll die Kohlegewinnung auf das Niveau herabgesetzt werden, das der gegenwärtigen Marktnachfrage entspricht. Zu den nicht effizienten Braunkohlenproduzenten gehört auch die Tiefgrube Kohinoor, die durch den Regierungsbeschluss Nr. 912/1999 vom 8. September 1999 ins Rückgangsprogramm eingereiht wurde.

### Liquidation of the Kohinoor opencast mine

In April 1999, the management of MUS, a.s. decided to reduce exploitation at several of its sites and commence ensurance, if need be, decrement of some economically disadvantageous mines, thus reduce exploitation down to a level corresponding to the current demands at the market for the reason of dropping the brown coal sale, mainly top-quality classified sorts. The deep mine of Kohinoor classified into the decrement program by the Governmental Resolution No. 912/199 from the day of September 8th, 1999 belongs among those ineffective producers of brown coal.

### Ликвидация шахты Когинор

Из-за понижения сбыта бурого угля, главным образом качественных сортированных продуктов, приняло правление угольно компании МУС, а/о, в 1999 г. решение сократить добычу на некоторых заводах и начать процесс постепенного ликвидации некоторых экономически неэффективных шатных участков и таким образом снизить угледобычу на уровень соответствующий актуальному спросу на рынке. К таким неэффективным продуцентам бурого угля относится также шахта Когинор, которая была на основе декрета правительства Чешской Республики номер 912/1999 от 8 сентября 1992 г. зачислена в программу ликвидации.

### Likvidace dolu Kohinoor

Z důvodu poklesu odbytu hnědého uhlí, zejména pak kvalitních tříděných druhů, bylo v dubnu 1999 rozhodnuto ve vedení MUS, a. s., omezit těžbu na několika svých lokalitách a zahájit zajištění, případně útlum, některých ekonomicky nevýhodných důlních provozů a snížit tak těžbu na úroveň odpovídající současné poptávce na trhu. Mezi tyto neefektivní producenty hnědého uhlí patří také hlubinný důl Kohinoor, který byl vládním usnesením č. 912/1999 z 8. září 1999 zařazen do útlumového programu.

## Historie dolu

První doklady o průzkumu jsou z let 1873 - 1877, kdy Živnostenská banka provedla 4 hlubinné vrty. Další průzkum provedla akciová společnost „Brucher Kohlenwerke“, která začala v roce 1878 hloubit těžní a vodní jámu dolu Kohinoor I. Nový intenzivní průzkum byl zahájen v roce 1892 a pokračoval až do roku 1912. Během této doby bylo provedeno 33 vrtů, přičemž vrtání se provádělo ručně a odvrtání jednoho vrtu cca 250 m hlubokého trvalo osm i více měsíců. Z těchto vrtů pouze tři nebyly dovrženy na hlavu sloje.

Sloučením akciových společností, „Gewerkschaft Brucher Kohlenwerke“, jež vlastnila doly Kohinoor I (tehdy Johann Schächte), Mořic, Gutmann a „Dresdner Kreditanstalt“, v jejímž majetku byly doly Pluto v Louce a Pavel v Horním Litvínově, vznikly podmínky pro založení dalšího velkého dolu na území katastru obce Mariánské Radčice. Pod závodní správou dolu Pluto byla v letech 1896 - 1897 hloubena větrná

jáma pro dolové pole dolu Pluto, původně pojmenovaná „Neuanlage Maria Radschitz“, po uvedení do provozu byla pak přejmenována na „Kaisergrube“, snad jako předzvěst nově projektovaného dolu Kohinoor II. V letech 1899 - 1900 byla na téže pozemkové parcele hloubena těžní jáma o širokém profilu (dnešní jáma mužstva) a současně byla provedena výstavba nejnutnějších provozních budov. Nový důl jménem Kaisergrube zahájil těžbu ještě koncem roku 1900. V roce 1919 byl důl přejmenován na Jan II a v roce 1931 na Kohinoor II. Poslední otvírkové práce byly provedeny v osmdesátých letech průzkumem a navazující otvírkou revírů Východní pole, Východní pole II a Severovýchodní pole. Po provedené otvírce byly následně prováděny přípravné práce k realizaci dobývání, ve Východním poli a Východním poli II zprvu komorováním ve dvou lávkách, posléze stěnováním, v Severovýchodním poli jen stěnováním. Součástí otvírky těchto revírů bylo i vyhloubení nové výdušné jámy LB 2.

### **Dobývání**

Za dobu existence dolu Kohinoor bylo využito několika dobývacích metod, aby se posléze na dlouhá léta stala nosnou dobývací metodou metoda komorování v pruzích na zával ve dvou lávkách. Komorování bylo do roku 1988 jedinou dobývací metodou a na závodě bylo udržováno v provozu 17 až 19 komor, které zajišťovaly roční těžbu cca 1 300 000 t. Dobývání komorovým způsobem bylo na dole Kohinoor ukončeno v dubnu 1999.

Hospodaření se zpřístupněnými zásobami kvalitního hnědého uhlí a v neposlední řadě i celkový ekonomický tlak na racionalizaci těžby, vedlo techniky bývalého koncernového podniku i dolu Kohinoor k hledání nových způsobů exploatace uhelných zásob dolu. Vzhledem k úrovni poznání a k vývoji dobývací techniky v zahraničí i v rámci našeho uhelného hornictví, byla zvolena metoda dobývání na široké frontě - stěnování. Pro budoucí rubání bylo nutno vybudovat strojní a skladovou základnu s vysoce kvalifikovanými pracovníky v profesích. Byla zavedena doprava materiálu s využitím těžké závěsné drážky. Současně bylo vybudováno mechanizované překladiště materiálu spolu s rozsáhlými dílenskými provozy v hlubině i na povrchu, dusíkové hospodářství na povrchu s páteřovým rozvodem plynného dusíku v hlubině k prevenci a potlačení záparových procesů v dobývané sloji - v závale za sekcemi. Opodstatněnost rozsáhlých investic byla prokázána pozdějším provozem stěnových porubů.

Stěnování v lávkách na zával bylo na dole Kohinoor provozováno od roku 1988 a bylo nosnou metodou dobývání. Stěnové dobývání bylo provozováno ve třech těžebních úsecích, jejichž činnost byla soustředěna do oblasti tzv. Severovýchodního a Východního pole dolu.

Porovnání výsledků komorového způsobu dobývání s výsledky získanými při provozování stěnových porubů vyznělo jednoznačně ve prospěch stěnování. Z toho důvodu bylo provedeno přehodnocení několika schválených plánů OPD a bylo rozhodnuto, že budou některé plochy, původně určené pro komorování, vyrubány stěnovým způsobem. Dobývání na dole Kohinoor bylo ukončeno k datu 31. 8. 2002.

Za existence dolu Kohinoor II bylo z dobývacího prostoru Lom II vytěženo 52 311 526 tun, z dobývacího prostoru Louka bývalého dolu Pluto 3 352 776 tun, z dobývacího prostoru Hrdlovka bývalého dolu Alexander 740 014 tun a z dobývacího

prostoru Bílina 2 641 221 tun. Celkem bylo tedy jámou dolu Kohinnor II vytaženo 59 045 537 tun uhlí.

### ***Způsob likvidace dolu a likvidace hlavních důlních děl***

Likvidace dolu se řídí „Plánem likvidace“ a „Projekty likvidací jam“. Tyto dokumenty jsou schváleny Obvodním báňským úřadem v Mostě. V tomto případě se jedná o jámy LB 2, K 3 a K 2. Likvidace důlních děl bude provedena ve čtyřech etapách. V předstihu bude v každé etapě vyklízen pouze vybraný strojní a elektro materiál včetně zařízení ekologicky závadného. Likvidace nepotřebných důlních chodeb a provozoven, které budou mít charakter opuštěných důlních děl, bude prováděno odezdním. Jednotlivé okruhy chodeb budou uzavírány vhodně volenou kombinací větrních uzávěr kuláčových a uzavíracích hrází zděných, při zachování průchozího větrání v ostatních částech dolu. S pleněním důlní výztuže se neuvažuje. Při zajišťování bude postaveno celkem 16 kuláčových uzávěr, 11 hrází z betonových tvárnic BBT a 8 uzavíracích válcových hrází z betonových tvárnic pod jámami.

Likvidace hlubinných vrtů ústících na povrch je prováděna jejich celkovým zapískováním nebo zasypáním popílkem po vyplnění svodovací části vrtu betonovou směsí. Vrty budou uzavřeny cementovou zátkou 3 metry pod povrchem. Likvidováno bude 7 vrtů s celkovou metráží 1 668 m

Likvidace jam bude provedena zasypáním celého jámového stvolu - od spodního náraží prakticky až po ohlubeň certifikovaným zpevněným, ekologicky nezávadným zásypovým materiálem – směsí cementu, popílku a vody. Způsob likvidace je volen s ohledem na ochranu území v bezpečnostním pásmu i po nastoupání vod v dobývacím prostoru po případném ukončení jejich čerpání a u jámy LB 2 i z důvodu možného povrchového dobývání Dolem Bílina v tomto prostoru.

Do dnešního dne byly již zlikvidovány jámy MR 2 a LB 1. Obě tyto jámy byly likvidovány zasypáním jámového stvolu v celé délce nezpevněným materiálem po předchozím vyplnění výstroje jam. Jáma MR 2, která byla vyhloubena v letech 1973-1974, byla na ohlubeň osazena důlními ventilátory a plnila převážnou část své životnosti funkci hlavního výdušného důlního díla. Likvidována byla od 25. 7. do 15. 11. 2000. Jáma LB 1 byla vyhloubena v roce 1907 a byla osazena příhradovou těžní věží a radiálními ventilátory. I tato jáma plnila původně funkci hlavního výdušného důlního díla. Po vyražení překopu mezi doly Kohinoor II a Alexander (Klement Gottwald) byla vtažnou jamou pro oba doly. Tato jáma byla likvidována od 20. 11. 2000 do 25. 4. 2001. Po uzavření jámy LB 1 došlo k uzavření chodeb větrního okruhu severovýchodního pole, které byly ovětrávány vtažnými důlními větry od této jámy.

Posledními úvodními důlními díly dolu Kohinoor II, které budou likvidovány až po ukončení čerpání důlních vod z hlavní čerpací stanice dolu, bude vtažná jáma K 1 (jáma mužstva) a výdušná jáma MR 1. Tím bude ukončena více než stoletá existence dolu Kohinoor II.